

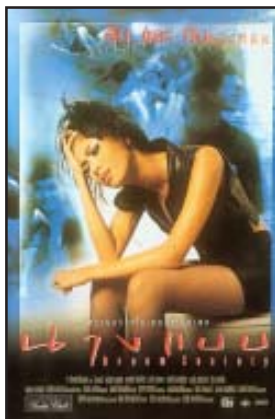
เที่ยวได้

เที่ยวหลังโรงหนัง

วุฒิ วัฒนสิน¹

ปัจจุบันการโฆษณาประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์แต่ละเรื่อง จะใช้ใบปิดที่ผ่านกระบวนการพิมพ์อย่างดีจากโรงพิมพ์ทั้งในและต่างประเทศ รูปภาพที่ผลิตออกมาจึงผลิตออกมาได้มากและสวยงาม คือ ภาพ

ที่ออกมาเหมือนจริงมาก เพราะผ่านกระบวนการถ่ายภาพและนำมาจัดในคอมพิวเตอร์แล้วพิมพ์ออกมาเป็นใบปิดที่มีคุณภาพ

ใบปิดในยุคปัจจุบัน

สันนิษฐานว่าความเป็นมาของใบปิดหรือโปสเตอร์ โดยเฉพาะในประเทศไทยมาจากตะวันตกและอาจมีการพิมพ์ใบปิดมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 เพราะช่วงนั้นปรากฏหลักฐานการพิมพ์และการนำเครื่องพิมพ์ในระบบอุตสาหกรรมเข้ามาใช้ แต่ไม่พบหลักฐานใบปิดว่าเริ่มขึ้นเมื่อไร คงมีเพียงหลักฐานที่อ้างถึงการพิมพ์ใบปลิว และใบปลิวโฆษณาหนังและ

บริษัทภาพยนตร์กรุงเทพในปี พ.ศ.2456 ตรงกับสมัยรัชกาลที่ 6 ซึ่งเป็นลักษณะของการเชิญชวนไปดูหนัง ส่วนของใบปลิวนั้นเชื่อว่าเป็นการโฆษณาสินค้าและหนังมากกว่าอย่างอื่น โดยเฉพาะใบปิดหนังที่ได้พัฒนาจนมีลักษณะเฉพาะตัว ไม่พบหลักฐานใดที่ระบุช่วงเวลาแน่นอนว่าใบปิดหนังในบ้านเราแผ่นแรกนั้นเกิดขึ้นเมื่อไร คงมีเพียงข้อสันนิษฐานว่า

¹ รองศาสตราจารย์ ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คงเกิดขึ้นหลังจากที่คนไทยได้เห็นใบปิดหนังของชาวต่างชาติที่เข้ามาพร้อมกับหนัง จึงเกิดแนวความคิดและพัฒนาต่อมาจนเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติสืบต่อมาถึงปัจจุบัน

แต่ในอดีต แผ่นปิดที่เรียกกันติดปากว่าภาพโปสเตอร์หนัง จะต้องได้ต้นฉบับที่จะพิมพ์ออกมาเป็นโปสเตอร์ด้วยการวาด และระบายสีด้วยสีโปสเตอร์ ภาพจะออกมาเหมือนหรือไม่ สวยหรือไม่ จึงขึ้นอยู่กับฝีมือการวาดภาพระบายสีของช่างเขียนโปสเตอร์

องค์ประกอบของใบปิดหนังส่วนใหญ่

ประกอบด้วย

1. ภาพ

- ดารานำชาย หญิง
- ดาราประกอบ
- ภาพเหตุการณ์
- สีและสัญลักษณ์

2. ข้อความ

- ชื่อเรื่อง
- ข้อความทั่วไป เช่น ผู้อำนวยการสร้าง ผู้กำกับและทีมงาน ดารา ผู้อุปถัมภ์ คำโปรย สโลแกน สถานที่ วันและเวลาฉาย

ใบปิดหนังในอดีต

ช่างเขียนที่มีชื่อเสียงในอดีต ที่ผู้เขียนจำได้ และยังคงคิดถึงฝีมือลายมือของท่านอยู่เสมอ คือ ช่างเขียน เปี้ยกโปสเตอร์ ซึ่งต่อมาท่านได้ใช้ความสามารถทางศิลปะในการออกแบบจัดวาง ออกแบบ

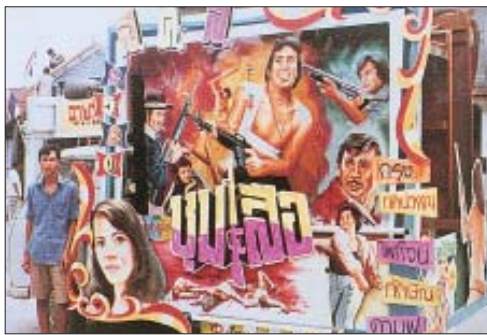
ฉากต่าง ๆ ใช้แปร่งทำให้สวยงาม กระทั่งผลักดันตัวเองมาเป็นผู้กำกับภาพยนตร์ที่มีชื่อเสียงภาพยนตร์ที่สร้างชื่อเสียงให้เปี้ยกโปสเตอร์มากที่สุด ในอดีตได้แก่เรื่อง “ชู”

โปสเตอร์เรื่องชู

ภาพโปสเตอร์ขนาดเล็กนี้ จะใช้ในการปิดประกาศโฆษณาก่อนเข้าฉาย และจัดปิดประกาศตามที่ชุมชน เช่น ตามร้านค้าแฟ โรงแรม หรือ ตามผนังตึกในตลาดที่ผู้คนผ่านไปมา แต่ภาพโปสเตอร์เหล่านี้จะต้องขยายให้ใหญ่โตขึ้นอีกหลายเท่า ทั้งนี้เพื่อประชาสัมพันธ์ตามรถของโรงหนัง ซึ่งจะแห่ตามถนนในตลาดที่เป็นชุมชน และวิ่งตระเวนเปิดเสียงประกาศโฆษณา และเพลงโฆษณา ของหนังเรื่องนั้นไปทั่วย่านชุมชน ภาพโปสเตอร์ที่ขยายใหญ่นี้เป็นที่มาของคำว่า “คัดเอาท์” นั่นก็คือเมื่อช่างเขียนวาดภาพ ระบายสีบนไม้กระดานเสร็จแล้ว จะมีการใช้ลวดที่คมเจาะตัดภาพบนไม้กระดานตามเส้นรอบนอก เพื่อให้ภาพที่วาดลอยเดิมนอกมาปรากฏสมจริงสมจัง แล้วติดตั้งโฆษณาหน้าโรงหนัง

คัดเอาท์เขียนภาพระบายสีด้วยมือ ขนาดมหิมาหรือขนาดยักษ์ จะติดตั้งอยู่ที่หน้าโรงหนังที่จะเข้าโปรแกรมฉาย และติดตั้งตามริมถนนสี่แยกหรือวงเวียน และมักจะติดตั้งประชันกันกับหนังเรื่องอื่นทั้งหนังไทยด้วยกัน และหนังเทศ

รถโฆษณา

คัดเอาท์หน้าโรงหนังและริมถนน

เที่ยวได้ฉบับนี้ขอนำเที่ยวหลังโรงหนัง ซึ่งเป็นดินแดนหวงห้าม เพราะจะสังเกตเห็นป้ายก่อนเข้าหลังโรงหนังเขียนไว้ว่า “ไม่มีกิจห้ามเข้า” ผู้เขียนจึงขอเสนอความลึกลับหลังโรงหนังให้ทราบ ผู้คนที่เคยชินกับโรงหนังในอดีต คงจะคุ้นเคยกับคัดเอาท์ใหญ่ที่ตั้งโฆษณาหน้าโรงหนังโปรแกรมในปัจจุบัน คัดเอาท์ใหญ่ที่ติดตั้งอยู่หน้าโรงหนังเกิดจากฝีมือและทักษะในการวาดภาพระบายสีของช่างเขียนภาพโรงหนัง ซึ่งใช้หลังโรงหนังเป็นแหล่งผลิตภาพโฆษณาเช่นนี้ ที่กล่าวว่าเป็นเขตหวงห้าม เพราะช่างเขียนก็มีลักษณะนิสัยเช่นศิลปินทั่วไปที่รักความเงียบสงบ ไม่วุ่นวาย เพื่อความมีสมาธิในการสร้างสรรค์ผลงาน จึงไม่อนุญาตให้บุคคลที่ไม่มีกิจเข้าไปสร้างความรำคาญใจ ผู้เขียนจำได้ว่า ตัวเองมีความรักและชอบศิลปะจนชอบถึงทุกวันนี้ เพราะสนใจการวาดภาพ ระบายสีของช่างเขียนหลังโรงหนังนี้เอง ในวัยเด็กผู้เขียนจะไปยืนเกาะลูกกรงประตูทางเข้าหลังโรงหนัง เพื่อสังเกตดูการวาดภาพระบายสีของช่างเขียนทุกขั้นตอนตลอดทั้งวัน และแล้ววันที่ผู้เขียนดีใจที่สุดก็มาถึง คือ วันที่ช่างเขียนคนที่เราชื่นชอบ หันมามองเราและพูดว่า “ไ้บ่าว ช่วยไปซื้อโอเลี้ยงมาให้สักกระป๋อง” ตั้งแต่นั้น ผู้เขียนจึงมีโอกาสได้ไปนั่งใกล้ช่างเขียนคนนั้นโดยไม่ขัดเงิน

สังเกตเห็นว่าช่างเขียนในสมัยก่อนนั้นใช้สีน้ำมัน ทรอปัด ผสมกับน้ำมันอับบัก (หรือหนังวัวต้ม) แต่ในปัจจุบันเพื่อความสะดวกสบาย วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ดังนี้

วัสดุอุปกรณ์ในการวาดภาพโฆษณา

1. ไม้กระดานอัดสำหรับวาดภาพ
2. สีน้ำพลาสติก ได้แก่ สีขาว สีดำ สีเหลือง สีแดง และสีน้ำเงิน

สีน้ำพลาสติก

3. พู่กันแบน

พู่กันแบนและอุปกรณ์ระบายสี

ขั้นตอนในการวาดภาพ

ขั้นที่ 1

ขั้นที่ 2

ขั้นที่ 3

คุณสุวรรณ เศษสินธุ์
กับผลงานที่สำเร็จแล้ว

ตัวอย่างของโปสเตอร์ในอดีต และป้ายโฆษณาขนาดใหญ่

โปสเตอร์และป้ายโฆษณาขนาดใหญ่

พัฒนาการของโปสเตอร์หรือโปสเตอร์หนึ่งจากอดีต ซึ่งได้อาศัยทักษะและฝีมือของช่างเขียนโปสเตอร์กำลังหมดสิ้นไป ผู้เขียนเกรงว่าในอนาคตอันใกล้นี้ ช่างเขียนคัดเอาที่ขนาดใหญ่ก็จะสูญหาย

ไปสิ้น เพราะความทันสมัยของเทคโนโลยีการพิมพ์ที่กำลังมีบทบาทมากมายในโลกยุคปัจจุบันแล้ววันหนึ่งเราคงจะหวนกลับมาโหยหาถึงความงามที่สร้างสรรค์ขึ้นมาด้วยฝีมือ และเป็นภูมิปัญญาคน

เอกสารอ้างอิง

สุขวงศ์ - สวัสดิ์ สุวรรณปัทม์. ร้อยปีหนังไทย. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน). ห้องภาพสุวรรณ. Poster Gallery 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ห้องภาพสุวรรณ.

